

Opgave 3 Caring Democracy

18 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg van Smiths vooronderstelling bij het goed functioneren van de vrije markt dat mensen zich op een bepaalde manier tot elkaar verhouden: de vrije markt vooronderstelt een goed functionerende burgerlijke moraal / inlevingsvermogen in de wensen van anderen 1
- een weergave van een kritiekpunt op Tronto's stelling in tekst 4 dat de vrije markt samenhangt met radicaal individualisme, met Smiths vooronderstelling bij zijn opvatting van de vrije markt van een goed functionerende burgerlijke moraal / inlevingsvermogen in de wensen van anderen 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Bij zijn opvatting van de vrije markt als samenwerkingsruimte waarin vraag en aanbod elkaar kunnen ontmoeten, gaat Smith ervan uit dat burgers die op die markt met elkaar handeldrijven betrouwbaar zijn en elkaar niet willen bedriegen 1
- Door te spreken van 'radicaal individualisme' suggereert Tronto dat mensen op de vrije markt rücksichtslos vanuit hun eigenbelang handelen en daarbij alleen gericht zijn op zichzelf. Volgens Smith kan eigenbelang op de vrije markt alleen functioneren binnen een gedeelde moraal, waardoor mensen betrouwbaar zijn en afspraken nakomen. Zo radicaal kan het nastreven van eigenbelang dus niet zijn. Je zult wel degelijk ook een gedeelde moraal met anderen moeten hebben 1

of

- Bij zijn opvatting van de vrije markt als samenwerkingsruimte waarin vraag en aanbod elkaar kunnen ontmoeten, gaat Smith ervan uit dat je je kunt inleven in de wensen en verlangens van anderen om je eigenbelang te kunnen najagen 1
- Smith zou niet denken dat mensen op de vrije markt handelen vanuit een radicaal individualisme. Volgens Tronto zijn mensen succesvol op de vrije markt als ze bereid zijn om te werken. De kritiek van Smith zou zijn dat mensen zich ook in anderen moeten kunnen verplaatsen om succesvol te zijn. Met hard werken alleen kom je er niet. Je moet begrijpen wat anderen nodig hebben en verlangen, en daarvoor moet je niet alleen van jezelf uitgaan, zoals Tronto zegt, maar juist ook gericht zijn op anderen 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

19 maximumscore 3

Een goed antwoord bevat een uitleg van de kritiek die Marx zou hebben op de opvattingen over zorg van de 'carrièrepersoon' in tekst 5, met de begrippen:

- onderbouw: de sociaal-economische verhoudingen 1
- bovenbouw: de ideologische reflectie van de sociaal-economische verhoudingen van de onderbouw 1
- vals bewustzijn: de onbewuste bijdrage van ideeën aan het in stand houden van onderdrukkende instituties / klassenbelang in de onderbouw 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Marx maakt een onderscheid tussen onderbouw en bovenbouw. Met onderbouw bedoelt Marx de reële sociaal-economische verhoudingen in de samenleving, waarbij de ene klasse beschikt over productiemiddelen als kapitaal en de andere klasse niet. De carrièrepersoon is onderdeel van de welvarende middenklasse en behoort daarmee tot de bezittende klasse 1
- De carrièrepersoon gaat ervan uit dat iedereen voor zichzelf kan zorgen en dat zorg alleen iets is van hulpbehoeftigen. Maar deze opvatting van zorg weerspiegelt de ongelijkheid tussen klassen in de onderbouw. Deze ideologie van zelfstandige individuen vormt de bovenbouw op die onderbouw. Deze bovenbouw is namelijk de ideologische voortzetting van die sociaal-economische verhoudingen. Door de nadruk te leggen op zelfstandigheid in het kunnen beschikken over zorg, dient de carrièrepersoon namelijk het klassenbelang van de bezittende klasse, die goedkoop zorgdiensten kan inkopen bij mensen die dat vaak zelf helemaal niet kunnen betalen 1
- De carrièrepersoon gaat ervan uit dat iedere zelfstandige volwassene zelf zijn eigen zorg kan regelen. De schoonmaker kan zelf ook een schoonmaker inhuren als hij aan het werk is. De carrièrepersoon vergeet daarbij dat dit idee alleen kan bestaan bij de gratie van ongelijke machtsverhoudingen die voortkomen uit de sociaal-economische verhoudingen in de onderbouw. Het idee dat mensen zelfstandig zorg kunnen inkopen als ze die nodig hebben, is een vorm van vals bewustzijn, omdat het een specifiek klassenbelang dient 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

20 maximumscore 3

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een argument vanuit de neoklassieke visie dat de kwaliteit van het onderwijs toeneemt door commerciële bijles: onderwijs is gelijk aan andere soorten goederen en de afstemming van vraag en aanbod kan het best aan de vrije markt worden overgelaten 1
- een weergave van Tronto's visie dat de vrije markt schadelijk is voor de kwaliteit van zorg: de goederen/logica van zorg zijn/is onvergelijkbaar anders dan de goederen/logica van de vrije markt 1
- een argument met Tronto's visie dat commerciële bijles schadelijk is voor de kwaliteit van het onderwijs 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens de neoklassieke visie is zorg vergelijkbaar met andere verhandelbare goederen, waarbij vraag en aanbod het best via de vrije markt op elkaar afgestemd kunnen worden. Concurrentie leidt namelijk tot prijsverlaging en innovatie. Dat kan ook gelden voor het onderwijs. Als commerciële bijlesbureaus beter in staat zijn te voorzien in de behoeften van leerlingen dan het reguliere onderwijs, krijgen die leerlingen uiteindelijk beter onderwijs 1
- Volgens Tronto past het idee van de vrije markt niet goed bij de zorg. Mensen die zorg nodig hebben, zijn niet altijd in staat rationele beslissingen te nemen, zorg wordt niet goedkoper van innovatie en de waarde van zorg is niet altijd goed uit te drukken in geld. Als we deze manier van denken op zorg toepassen, komen we niet toe aan de echt belangrijke kwesties: dat de zorgbehoefte altijd ongelijk verdeeld is in de samenleving en dat het een maatschappelijk vraagstuk is hoe zorg goed verdeeld moet worden. Marktdenken is daarmee dus schadelijk voor de kwaliteit van zorg 1
- Als je deze visie van Tronto toepast op onderwijs, kun je het volgende argument geven: ook bij onderwijs is er geen sprake van rationele klanten die de beste aanbieder bij hun behoefte kunnen kiezen, bijvoorbeeld wanneer ze bijles nodig hebben. Kapitaalkrachtige ouders zullen hier soms te snel en onnodig voor kiezen voor hun kinderen, terwijl de ouders van kinderen die die ondersteuning het hardst nodig hebben, misschien het belang daarvan niet inzien. Ook hier is de fundamentele kwestie: hoe verdelen we als samenleving onderwijs zo goed mogelijk naar ieders behoefte, vanuit het idee dat iedereen gelijkwaardig is en dat iedereen het onderwijs moet kunnen krijgen dat diegene nodig heeft? Die onderwijsbehoefte overlaten aan de vrije markt ondermijnt de mogelijkheid dat iedereen kwalitatief goed onderwijs krijgt en is daarmee dus slecht voor de kwaliteit van het onderwijs 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

21 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg van Tronto's opvatting dat de scheiding tussen privésfeer en publieke sfeer leidt tot een verschraving van het morele debat in het publieke domein, omdat zorg is opgesloten in de privésfeer en de publieke sfeer wordt gedomineerd door economisch denken 1
- een uitleg met tekst 6 dat in Tronto's 'zorg-volle' samenleving de scheiding tussen de privésfeer en de publieke sfeer wordt opgeheven: de 'zorg-volle' samenleving maakt mensen vrij om te zorgen, waardoor er geen scheiding meer is tussen publieke sfeer en privésfeer 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens Tronto heeft de scheiding tussen privésfeer en publieke sfeer geleid tot de opvatting dat zorg een privéaangelegenheid is en niet per se thuishoort in het publieke domein. Maar het idee dat zorg een privéaangelegenheid is, leidt ertoe dat er geen goed debat in het publieke domein wordt gevoerd over wat we onder goede zorg verstaan en welke waardering daarbij past 1
- Volgens Tronto in tekst 6 maakt een werkelijk vrije samenleving iedereen vrij om te zorgen waar dat in zijn leven nodig is. Zij ziet het dus als een taak van de samenleving als geheel om mensen in staat te stellen zorg te kunnen geven in hun eigen leven. Daarmee is zorg niet langer alleen een privéaangelegenheid maar ook een collectieve verantwoordelijkheid. Zo verdwijnt de harde grens tussen privésfeer en publieke sfeer 1

22 maximumscore 3

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een weergave van het onderscheid tussen interne goederen als standaarden van excellentie die binnen een praktijk gedefinieerd worden en externe goederen die onafhankelijk van een specifieke praktijk zijn 1
- een uitleg dat praktijken een bescherming kunnen bieden tegen de corrumperende werking van de vrije markt als institutie doordat interne goederen gerealiseerd worden met behulp van deugden die de corrumperende werking van externe goederen kunnen weerstaan 1
- een uitleg met MacIntyres actualisatie van het deugdbegrip als kwaliteiten die binnen praktijken ontwikkeld worden, dat praktijken de rol kunnen spelen van plek waar mensen deugden/kwaliteiten kunnen ontwikkelen die nodig zijn voor Tronto's 'zorg-volle' samenleving 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

voorbeeld van een goed antwoord:

- Bij praktijken maakt MacIntyre een onderscheid tussen interne goederen en externe goederen. Interne goederen zijn standaarden van excellentie die alleen binnen die praktijk geformuleerd kunnen worden. Goed voetbal kan alleen begrepen worden binnen de praktijk van het voetbal door mensen die onderdeel zijn van die praktijk. Externe goederen zijn zaken die onafhankelijk zijn van specifieke praktijken zoals rijkdom, macht en aanzien
- Praktijken kunnen dankzij hun interne goederen weerstand bieden tegen de corrumperende macht van de vrije markt. De vrije markt draait namelijk grotendeels om winstmaximalisatie, die vaak ten koste gaat van de kwaliteit binnen die praktijk. Om de interne goederen van een praktijk te realiseren heb je echter deugden als rechtvaardigheid nodig. Door het ontwikkelen van deze deugden kunnen praktijken weerstand bieden tegen de corrumperende werking van de externe goederen die nagejaagd worden op de vrije markt
- Volgens MacIntyre zijn we in de moderne tijd ons morele kompas kwijtgeraakt, doordat moraal werd gezien als iets van abstracte principes en individuele emoties. Volgens hem is het nodig om het klassieke deugdbegrip te actualiseren, door te laten zien dat mensen binnen praktijken morele kwaliteiten ontwikkelen. Door je te onderwerpen aan de interne standaarden van kwaliteit, oefen je doorzettingsvermogen, rechtvaardigheid enzovoort. In Tronto's ideale samenleving leidt iedereen een 'zorg-vol' leven, waarin je zowel zorg kunt ontvangen als geven. Dat zou tot stand kunnen komen als mensen binnen bepaalde praktijken de juiste deugden ontwikkelen, bijvoorbeeld als mensen gestimuleerd worden om meer tijd aan zorg te besteden, waardoor ze leren om begripvol, geduldig en aandachtig te zijn

1

1

1

23 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een argumentatie of de neoliberale marktlogica beter begrensd kan worden met het individualistische mensbeeld van het neoliberale marktdenken of met het relationele mensbeeld van wederzijdse afhankelijkheid.

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens mij is Tronto's mensbeeld dat uitgaat van wederzijdse afhankelijkheid naïef. Natuurlijk zijn mensen in meer of mindere mate afhankelijk van elkaar, maar die afhankelijkheid kan beter worden ingevuld vanuit een individualistisch mensbeeld dat uitgaat van eigenbelang. Kijk bijvoorbeeld naar de ideeën van Smith over dat het najagen van eigenbelang leidt tot meer welvaart voor iedereen. Daarom denk ik dat een relationeel mensbeeld niet nodig is om de neoliberale marktlogica te begrenzen. Zoals Smith laat zien is eigenbelang prima te verenigen met het algemene belang en kan juist met zijn individualistische mensbeeld gepleit worden voor grenzen aan de vrije markt om deze goed te laten functioneren.

of

- Het individualistische mensbeeld van het neoliberale marktdenken is een feitelijke onjuistheid die alleen maar gepropageerd wordt om bepaalde belangen te dienen. In werkelijkheid zijn mensen altijd afhankelijk van elkaar. Zelfs de rijkste Wall Street-CEO kan niets zonder al die andere mensen die zijn eten produceren, zijn kleding maken, zijn tien huizen schoonmaken en zijn helikopter onderhouden. Het zal dan ook helpen om ons meer bewust te zijn van onze wederzijdse afhankelijkheid. Succes – dat gouden kalf van het neoliberalisme – heb je niet in je eentje, je bent altijd afhankelijk van de zorg van anderen. En zij die 'niet succesvol zijn', verdienen ook jouw zorg. Als die Wall Streettypes daar ook eens wat meer van doordrongen zouden zijn, zouden ze ook oprecht zorg kunnen dragen voor een betere wereld voor iedereen. Zolang we blijven uitgaan van een individualistisch mensbeeld, blijven we onterecht gericht op individueel succes op de markt en blijven de excessen van de neoliberale marktlogica bestaan. Een relationeel mensbeeld van wederzijdse afhankelijkheid is dus nodig om het ongebreidelde denken en handelen volgens de neoliberale marktlogica te begrenzen.